

**PRZEMÓWIENIE WYGŁOSZONE PRZY OPUSZCZANIU  
STANOWISKA SZEFA SZTABU GENERALNEGO**

(13 czerwca 1923 r.)

*Na skutek układu politycznego, zawartego przez stronnictwo «Piast» z partiami prawicowymi, rząd gen. Sikorskiego został obalony na posiedzeniu Sejmu w dniu 26 maja 1923 r. Prezydent Wojciechowski przyjął dymisję rządu gen. Sikorskiego i dnia 28 maja 1923 r. mianował rząd Witosa, w którym to gabinecie najważniejsze teki objęli narodowi demokraci i ludowcy.*

*Piłsudski, który nie chciał współpracować z tym rządem, wniósł dnia 30 maja 1923 r. prośbę o dymisję ze stanowiska Szefa Sztabu Generalnego.*

*Nowym Szefem Sztabu Generalnego został mianowany generał Stanisław Haller, który przejął funkcje w dniu 13 czerwca. Tegoż dnia po południu w gabinecie Szefa Sztabu Generalnego zebrali się szefowie oddziałów Sztabu Generalnego i instytucyj, Szefowi Sztabu bezpośrednio podległych, celem pożegnania Marszałka Piłsudskiego.*

*Po mowie gen. Rybaka, zastępcy Szefa Sztabu, Piłsudski wygłosił niżej przytoczone przemówienie, które podajemy według «Kuriera Porannego» z dnia 5 maja 1923 r.*

Panowie! Odchodząc ze służby, którą pełniłem razem z wami, z powodów, niezależnych od pracy w Sztabie Generalnym, dziękuję panom za współpracę i zapewniam was, że zawsze wspominać będę ją z wielką przyjemnością i pewnym wzruszeniem, gdyż znalazłem w was lojalnych, często oddanych współpracowników, tym uczuciem koleżeńskim, o którym pan generał w przemowie wspomniał. Odchodząc, daję panom ostatnie swoje zlecenie. Jest nim honor służby, to najsilniejsze i często najcięższe dla żołnierza uczucie.

Honor służby staje nieraz w sprzeczności z honorem osobistym. Ale, moi panowie, honor służby jest jak sztandar żołnierza, z którym żołnierz rozstaje się wraz z życiem. To uczucie było zawsze moim przewodnikiem w pracy w wojsku, którego budowie poświęciłem wiele lat swego życia. Bez honoru służba wojskowa zawsze jest bez duszy i traci siłę.

Do widzenia, panowie. Życzę wam powodzenia w dalszej pracy...